

žena objavila daljših povesti. Po številu svojih novel in romanov je Pajkova poleg Marice Nadlišekove sploh najplodovitejša slovenska novelistinja in zaradi tega zavzema v naši literarni in kulturni zgodovini jako zanimivo mesto. Pavlina Pajkova se je bila porodila 9. aprila l. 1854. v Paviji v Italiji. Njen oče Doljak, potomec krepke in zdrave slovenske rodbine na Goriškem, je bil l. 1848. slovenski državni poslanec, njena mati Milhačič, rodom iz Gorice, je bila dvorna dama na bourbonskem dvoru. Oba roditelja sta umrla, ko je izpolnila Pavlina jedva 6. leto. Svojo prvo mladost je preživela v Paviji, v Milanu in v Trstu. Po smrti staršev je prišla v Solkan pri Gorici ter živela pri stricu, deželnem poslancu Mat. Doljaku. Dotlej je govorila le italijanski, pri stricu pa se je začela učiti slovenščine. Zlasti je vplival nanjo odvetnik dr. Lavrič, originalen mož in velik naroden idealist. Njegov idealizem je prešel na mlado Pavlino, ki je ostala idealistka do svojega zadnjega hipa. Narodno jo je probujal tudi znani rodoljub Ernest Klavžar. Lavrič in Klavžar sta jo učila slovenskih pesmi, in Pavlina je začela nastopati kot deklamatorica. Ali kmalu je začela tudi sama zlagati pesmice ter pisati povesti. L. 1872. sta izšla v »Soči« Pavlinina prva spisa »Prva ljubezen« in »Ženska v rodbini«. L. 1876. se je omožila v Gorici z urednikom »Zore«, Jankom Pajkom, ter se preselila v Maribor. »Zora« je že prej prinašala njene pesmi, l. 1876. pa je prinesla tudi povest »Odlomki ženskega dnevnika«. L. 1878. je izdala svoje zbrane »Pesni«. V Mariboru je ostala do l. 1878., se preselila nato v Gradec, kjer je dovršil njen soprog modroslovske študije, ter ga spremljala potem na njegovih profesorskih službah v Brnu (1879—1887) ter na Dunaju (1887—1899). Ko je stopil profesor dr. Janko Pajk v pokoj, je prišla ž njim v Ljubljano, kjer ji živita sina Milan, profesor na pripravnici, in Božidar, gimnazijec. A dolgo ni uživala sreče miru, kajti lani ji je umrl soprog. Poslej se je družbi odtegnila docela, živela le sinovoma ter se bavila z literaturo. Delavna je bila do zadnjega časa in pisateljevala je še pred enim mesecem. Zapustila je dovršen večji roman in nedovršeno povest. Pokojnica je pisala povesti za »Zoro«, »Kres«, »Lj. Zvon«, »Dom in Svet«, »Družbo sv. Mohorja«, »Slov. Matico« in za »Slovansko knjižnico«. Pavlina Pajkova je bila v svojih spisih romantična idealistinja ter je smatrala za glavni namen leposlovja, kazati čitatelju ideale. Zato se je temnih in slabih strani življenja izogibala. Bila je strastna nasprotnica moderne struje ter je zlasti slovensko realistično strujo pobijala z največjo odločnostjo. Pavlina Pajkova je bila goreča rodoljubka, plodovita in dobra pisateljica, vrla žena in vzorna mati.

† JOŽEF MURN-ALEKSANDROV

mladi pesnik je drugi literat, ki ga je pobral iz naše srede mesec junij. Murn je bil rojen dne 4. marca 1879. l. v Ljubljani, kjer je dovršil gimnazijo. Vpisal se je bil na praški juridični fakulteti. V Ljubljani je stanoval v takozvani stari cukrarni, v istem stanovanju kakor svoj čas Kette, in je tam tudi izdihnil 18. t. m. ob 2. popoldni vsled iste bolezni kakor Kette, vsled tuberkuloze. Kal bolezni je nosil v sebi že izza svojih deških let. Zadnja leta pa je hiral čimdalje bolj in letošnjo pomlad se je moral začetkom maja vleči. Med bo-

leznijsko so skrbeli zanj: »Bolniška blagajna«, razni rodoljubi in rodoljubke ter »Pisateljsko podporno društvo«. Tri dni pred njegovo smrtjo sem bil pri njem zadnjikrat in sem videl, da so dnevi njegovi šteti. Bil je sila oslabele, in njegov od rdeče polne brade obrobljeni obraz je bil upadel in obledel. Prihajali so mi v spomin njegovi verzi, ki jih je bil objavil v majski številki. »Ljublj. Zvona«: »Ni mi dobro . . . Jaz venem in hiram . . . Živim, ah, a zraven umiram.«

Jožef Murn je bil resničen pesnik, nežnočuten lirik. V »Ljublj. Zvonu« se je prvič oglasil pod psevdonimom »Aleksandrov« s svojimi pesmimi l. 1897., in to v majski številki — z nekakimi popotnimi pesmimi iz Trsta pod zaglavjem »Slike«. Odslej je bil stalen sotrudnik našega lista, v katerem je objavil v kratki dobi štirih let lepo vrsto lirskih stihov, ki bi zbrani ali izbrani napolnili že čeden zbornik.

Ketteju je Aleksandrov podoben le v tem, da se naslanja rad na ton narodne pesmi, drugače pa njegova lirika ni čisto nič sorodna Kettejevi. Aleksandrov je zapel včas pešem, ki je kar izzivala skladatelja, da bi jo uglasbil. Seveda vsakokrat ni imel te sreče. Tako globokega pesniškega fonda kakor Kette, Aleksandrov menda ni imel; tudi ni tako jasen kakor Mihael Mihajlov. Murn je razumel tudi ruski jezik in je marsikaj prevedel iz ruske poezije. Škoda, velika škoda tako nadarjenega rojaka, pesnika, ki je moral pod grudo že v 22. letu svoje dobe, še predno je mogel popolnoma razviti svoj talent in razodeti vse tajnosti svoje duše!

Dne 19. popoldne ob 6. uri smo ga spremili k Sv. Krištofu. Čeprav je bilo ko iz škafa, se je vendar udeležilo pogreba dolga vrsta ljudi.

A. A.

Občni zbor »Slovenske Matice«, ki se je vršil dne 3. junija, je sprejel predlog »Ljubljanskega Zvona« (št. 5. str. 353.—354.) zastran vzajemnega književnega delovanja slovenske in hrvaške »Matice« v principu enoglasno. Občni zbor je pooblastil odbor naše »Matice«, da se zastran načina, kako bi se knjige med obojima »Maticama« zamenjavale, ter o drugih eventualnostih uradno dogovori z odborom »Hrvatske Matice«. — Pri volitvah sta bila izvoljena v odbor dva nova klerikalna kandidata, gg. Finžgar in dr. Opeka. Ker se je neki odbornik odpovedal svoji časti, je prišel v novi odbor tudi g. dr. Zbašnik, naš sotrudnik. — Predsednik je zopet g. ravnatelj Levec, I. podpredsednik je g. Peter Grasselli, II. pa kanonik Sušnik.

Prešeren v poljščini. Iz Šlebingerjevega spisa »Prešeren med Slovani«, ki je izšel v »Prešernovem albumu«, bi se komu zdelo, da niso do najnovejšega časa imeli Poljaki nobene Prešernove pesmi prevedene na svoj jezik. Toda ni tako. Že leta 1871. je prevedel nekaj pesmi našega pesnika prvaka na poljski jezik Bronisław Grabowski, znani slavist, prelagatelj in pesnik, ki je umrl lani pred Božičem. Jaz teh prevodov sicer nisem videl, vem pa o njih iz »Letopisa Matice Slovenske«, katera hrani njih rokopis. Zaznamovane so v »Letopisu« dvakrat; prvič l. 1871. na str. 46. (»Z poezji Franciszka Preszerna przelożył ze slowińskiego na polski Branisław Grabowski. [Rokopis]«) in drugič l. 1887. na str. 345. (»Grabowski, Odlomki iz »Poezji« Prešernovih v poljskem prevodu 1871«). Katere pesmi je Grabowski preložil in kako, o tem nam po njegovem rokopisu lahko kaj pove kak ljubljanski slavist, kateremu je ta stvar bliže kakor meni. Tudi ne vem povedati, ali je Grabowski kje objavil svoje preloge, ker mi je tukaj v Nemškem Gradcu nedostopna velika

večina njegovih po raznih poljskih časopisih raztresenih spisov in študij, med njimi celo nas se tičoča študija »*Slowieńcy, naród i dzieje*«, s katero je v »*Niwi*« l. 1872. uspešno začel med svojimi rojaki širiti znanje o slovanskih bratih.

Dr. K. Štrekelj.

Vojaške poljedelske šole v Italiji. Nedavno so poročali časniki, da je italijanska vlada odredila, naj se po vseh večjih garnizijskih mestih osnujejo posebne poljedelske šole za vojaštvo. Vojaki prostaki, pa tudi podčastniki, zlasti sinovi zemljedelcev naj bi v prostih urah obiskovali take poljedelske šole, tako, da bi dosluživši svojo triletno vojaško dolžnost obenem absolvirali tudi agrarno šolo in da bi potem doma mogli z uspehom obdelovati zemljo. Če se ta projekt italijanske vlade res izvede, ni treba na široko razlagati, kako velikanskega kulturnega pomena bi bile take vojaške poljedelske šole! Ker je Avstrija pred vsem poljedelska dežela, pač ne bi škodilo, če bi se kaj takega tudi pri nas skušalo uvesti. Državni poslanci naj bi sprožili to vprašanje v parlamentu . . .

Nobelov inštitut švedske akademije v Stockholmu. Leta 1895. umrli švedski milijonar Alfred Bernhard Nobel, »kralj ruskega petroleja« na Kavkazu, je bil plemenit rodoljub in človekoljub. Za literarne in znanstvene namene je ostavil celih 35.000.000 kron, ki jih ima oskrbovati kraljeva akademija švedska. Kajti iz obresti tega ogromnega kapitala se ima vsako leto razdeliti med drugim petero nagrad za znanstvena in beletristiška dela ter za take iznajdbe, ki so za dotično leto najvažnejšega pomena za človeštvo. Odbor, ki razsoja o nagradah, obstoji iz najuglednejših učenjakov, pesnikov in pisateljev švedskih. Ta Nobelov inštitut ima tudi svojo posebno knjižnico za vse moderne literature celega sveta. Za samo ureditev »Nobelovega zavoda« in »knjižnice Nobelove« je odločenih 340.000 kron; vzdrževali pa se bosta ti dve instituciji s četrtingo letnih dohodkov od kapitala 35.000.000 kron. Za tajnika »Slovanske knjižnice« in za poročevalca za vse slovanske literature pri Nobelovem zavodu je imenovan slavnoznani švedski slavist in pesnik, naš prijatelj in sotrudnik, »Zvona«, gospod Alfred Jensen, ki je dobil ob tej priliki naslov vseučiliškega profesorja. V »slovanski knjižnici« Nobelovi bodo zastopane vse slovanske literature, tudi naša. Gospod Jensen je tudi že naročil več slovenskih knjig za Nobelovo knjižnico.

(Deloma po članku g. drja. Bučarja v »Prosvjeti«.)

Bolgarsko vseučilišče v Sofiji, ki je bilo ustanovljeno l. 1888., ima sedaj tri fakultete: historiškofilološko, fiziškomatematično in juridično. Med profesorji so nekateri znameniti učenjaki. Letošnji rektor je Ljubomir Miletič.

Arhitekt Ivan Jager, naš rojak, bivši asistent profesorja Gruberja na dunajski tehniki, se je odpeljal na poziv vlade minulega meseca na Kitajsko, da bo vodil stavbo projektovane avstroogrske palače v Peking.

Popravek. Predsednica društva »Sv. Nikolaja« v Trstu ni, kakor je stalo v junijski številki »Ljubljanskega Zvona«, gospa Skrinjarjeva, nego gospa Karla Ponikvarjeva.

